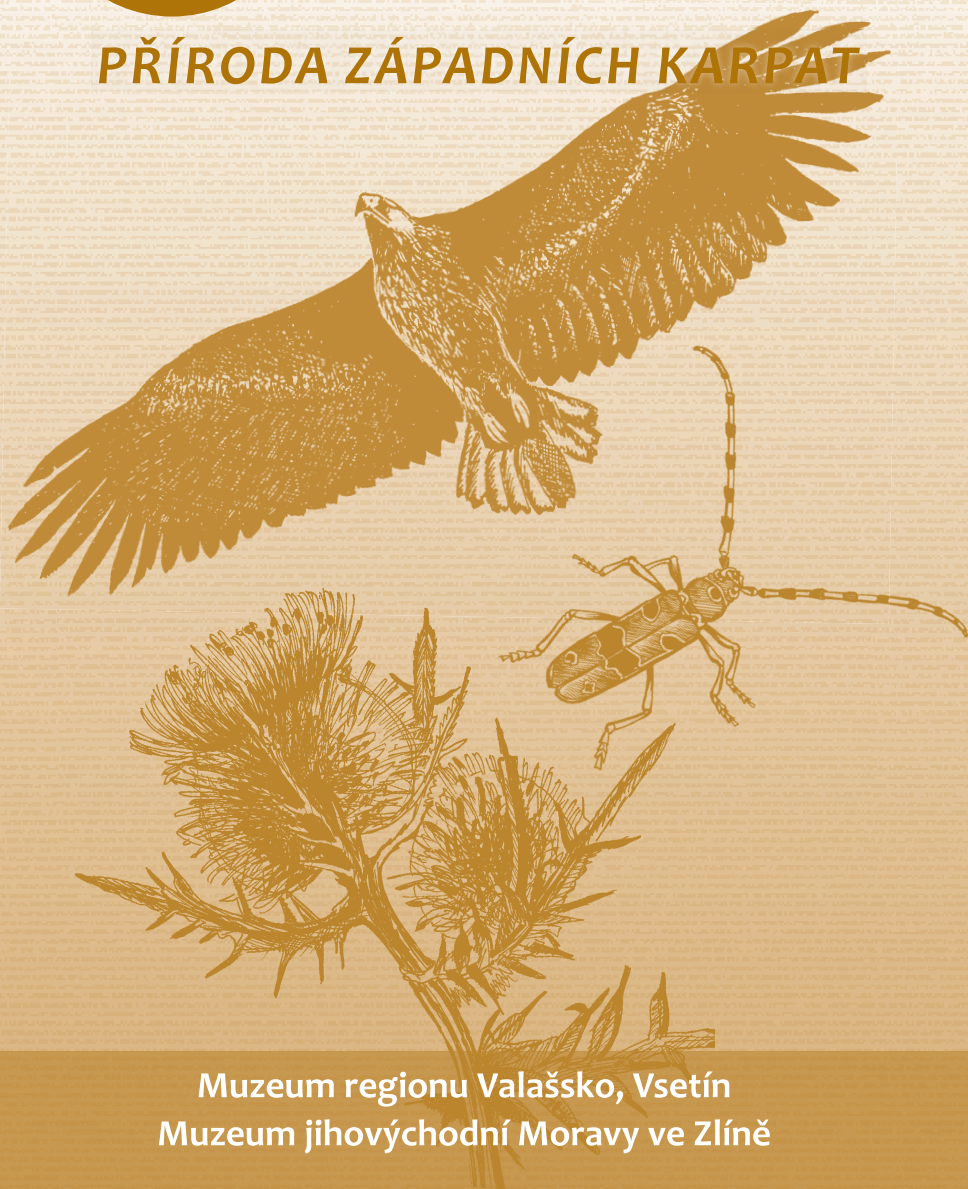

Acta Carpathica Occidentalis

PŘÍRODA ZÁPADNÍCH KARPAT

Muzeum regionu Valašsko, Vsetín
Muzeum jihovýchodní Moravy ve Zlíně

Nálezy hrbohlava afrického (*Lyctus africanus*) a hrbohlava čínského (*Lyctus sinensis*) (Coleoptera: Bostrichidae: Lyctinae) v České republice

Records of powderpost beetles *Lyctus africanus* and *Lyctus sinensis* (Coleoptera: Bostrichidae: Lyctinae) in the Czech Republic

Ondřej Konvička

Kúty 1959, CZ-760 01 Zlín, Czech Republic; e-mail: brouk.vsetin@centrum.cz

Keywords: Bohemia, Europe, faunistics, interior habitat, introduced species, Moravia, pest, synanthropic species, xylophagous beetles

Abstract: *Lyctus africanus* Lesne 1907, originally comes from Africa and southwest Asia. It is a common pest in dry wood within tropical regions. Five dead specimens were found in Nový Hrozenkov (eastern Moravia, Czech Republic) market-town in the interior of a house, in a bamboo roller blind imported from China. This is the third record of this species in the Czech Republic. *Lyctus sinensis* Lesne 1911, originating from China, Japan and Korea. Twenty specimens were found in Stochov town (central Bohemia, Czech Republic) within a wooden picture frame imported from China. This is the first record of this introduced species in the Czech Republic.

ÚVOD

Rod *Lyctus* Fabricius 1792 je známý ze všech biogeografických oblastí, kromě Pacifické. Část z 15 známých druhů žijících v Palearktické oblasti (BOROWSKI 2007; BOROWSKI & WĘGRZYNOWICZ 2007, 2012) je považována za škůdce suchého dřeva a dřevěných výrobků, které dokážou rozežrat na prach (POSPISCHIL 2017; LIU & GEIS 2019). Preference hostitelské dřeviny je určena průměrnou velikostí cév hostitele vhodnou pro zasunutí kladélka samic, obsahem vlhkosti a množstvím obsahu škrobu (PETERS et al. 2002). Druhy rodu *Lyctus* jsou

často zavlékány na velké vzdálenosti a některé mají v současnosti kosmopolitní rozšíření. To dokládá i informace, že z Evropy je známo 12 druhů, z nichž pouze tři lze označit za druhy původní (BOROWSKI 2007; BOROWSKI & WĘGRZYNOWICZ 2007, 2012). V České republice byly dosud zjištěny čtyři druhy, a to původní *Lyctus linearis* (Goeze, 1777) a *Lyctus pubescens* (Panzer, 1792) a introdukované *Lyctus africanus* Lesne, 1907 a *Lyctus brunneus* (Stephens, 1830) (JELÍNEK 1993; VÁVRA et al. 2012; ZAHRADNÍK 2017). Níže uvádím nové nálezy dvou zavlčených druhů *Lyctus africanus* a *L. sinensis* Lesne, 1911 z České republiky.

PŘEHLED NÁLEZŮ

Lyctus africanus Lesne, 1907

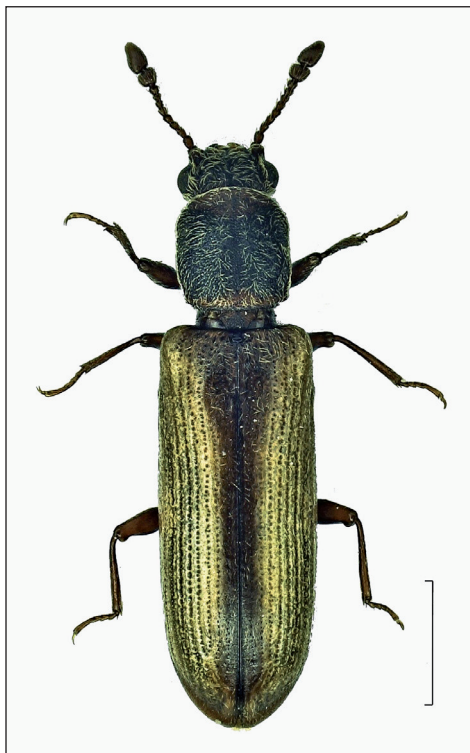
Moravia or.: Moravskoslezské Beskydy Mts., Nový Hrozenkov (6675), VI. 2020, 5 ex., lgt. et coll. O. Konvička, det. J. Borowski. Mrtví jedinci byli nalezeni v interiéru domu v bambusové roletě pocházející z Číny.

Hrbohlav africký (*Lyctus africanus* Lesne 1907) (Obr. 1) je v současnosti pantropickým druhem s trendem ke kosmopolitnímu šíření. Původně zřejmě pochází z Afriky a Přední Asie. Zavlčen byl do řady zemí v Asii, Australské oblasti, Severní Americe a Evropě (PETERS et al. 2002; BOROWSKI 2007; LIU & GEIS 2019). Z České republiky byl jedenkrát publikován z Brna, kde byl nalezen v rámu obrazu pocházejícího z Japonska (VÁVRA et al. 2012). Z Moravy

Obr. 1. Hrbohlav africký (*Lyctus africanus* Lesne 1907) z Nového Hrozenkova. Měřítko = 1 mm. Fotografie Dušan Trávníček.

Fig. 1. African powderpost beetle (*Lyctus africanus* Lesne 1907) from Nový Hrozenkov. Scale bar = 1 mm. Photograph by Dušan Trávníček.

Obr. 2. Hrbohlav čínský (*Lyctus sinensis* Lesne 1911). Měřítko = 1 mm. Fotografie Dušan Trávníček.

Fig. 2. Chinese powderpost beetle (*Lyctus sinensis* Lesne 1911). Scale bar = 1 mm. Photograph by Dušan Trávníček.

jej na základě tohoto údaje uvádí ZAHRADNÍK (2017). Tento druh byl také nalezen v Mnichově Hradišti (nepublikovaný údaj, Petr Zahradník, osobní sdělení). V tropických oblastech se jedná o běžný druh, jehož larvy se vyvíjí v suchém dřevě. Je považován za významného škůdce dřeva a dřevěných výrobků, včetně překližky (HALPERIN & GEIS 1999), nábytku, dveří a stropů (IWATA 1982). Poškození uvnitř dřeva je nenápadné, zamoření je proto těžké lokalizovat a monitorovat (KARTIKA et al. 2019). Hrbohlav africký je široce polyfágní druh (BEESON & BHATIA 1937; SHI & TAN 1987), který ale napadá pouze dřevo, ve kterém je tangenciální i radiální průměr pórů větší než 130 μm (CHOWDHURY 1933). Vývoj byl doložen např. z výrobků z bambusu (Bambusoideae) nebo dřevin z čeledí bobovitých (Fabaceae), slézovitých (Malvaceae), zederachovitých (Meliaceae) či prýšcovitých

(Euphorbiaceae) (HUTACHARERN & TUBTIM 1995). Jedná se teprve o druhý nález tohoto introdukovaného druhu na Moravě a třetí nález v České republice.

Lyctus sinensis Lesne, 1911

Bohemia centr.: Stochov (5849), 7. III. 2019, 20 ex., lgt. et det. V. Šilha, coll. V. Šilha (Nové Strašecí), J. Pelikán (Hradec Králové), M. Zúber (Kosmonosy), J. Plecháč (Pecka), K. Rébl (Nové Strašecí), V. Týr (Žihle). Jedinci byli nalezeni v dřevěném rámu obrazu dovezeném z Číny.

Hrbohlav čínský (*Lyctus sinensis* Lesne 1911) (Obr. 2) pochází z Číny, Japonska a Koreje. Zavlečen byl do Evropy a Austrálie (BOROWSKI 2007; LIU & GEIS 2019). Vývoj larev probíhá v suchém dřevě nejrozličnějších druhů stromů, např. z čeledí vavřínovitých (Lauraceae), bukovitých (Fagaceae), lipnicovitých (Poaceae) (LIU & GEIS

2019; LIU 2021). Nový introdukovaný druh pro Českou republiku.

PODĚKOVÁNÍ

Rád bych na tomto místě poděkoval Jiřímu Vávrovi (Ostrava), Petru Zahradníkovi (Praha), Lukáši Spitzerovi (Vsetín), Josefu Kašákovi (Lipník nad Bečvou) za cenné informace, rady a připomínky k textu, Janu Růžičkovi (Praha) za pomoc s dohledáním citace, Václavu Šilhovi (Nové Strašecí) děkuji za poskytnutí faunistického údaje o *Lyctus sinensis*, Jerzy Borowskiemu (Varšava, Polsko) za determinaci. Dušanu Trávníčkovi (Zlín) patří dík za zhotovení fotografií.

LITERATURA

- BEESON C. F. C. & BHATIA B. M. (1937): On the biology of the Bostrychidae (Coleopt.). *Indian Forest Records, New Series Entomology*, 2: 223–323.
- BOROWSKI J. (2007): Family Bostrychidae Latreille, 1802. Pp. 320–328. In: LÖBL I. & SMETANA A. (eds): *Catalogue of Palaearctic Coleoptera. Vol. 4: Elateroidea – Derodontoidea – Bostrichoidea – Lymexyloidea – Cleroidea – Cucujoidea*. Apollo Books, Stenstrup, 935 pp.
- BOROWSKI J. & WĘGRZYNOWICZ P. (2007): *World Catalogue of Bostrychidae (Coleoptera)*. Mantis, Olsztyn, 247 pp.
- BOROWSKI J. & WĘGRZYNOWICZ P. (2012): *The Powderpost Beetles of the World (Coleoptera: Bostrychidae). Volume I. – Kapturniki świata (Coleoptera: Bostrychidae). Tom I. Mantis*, Olsztyn, 461 pp. + XVI pls.
- HALPERIN J. & GEIS K. U. (1999): Lyctidae (Coleoptera) of Israel, their damage and its prevention. *Phytoparasitica*, 27: 257–262.
- HUTACHARERN C. & TUBTIM N. (1995): *Checklist of Forest Insects in Thailand*. Office of Environmental Policy and Planning, Bangkok, 392 pp.
- CHOWDHURY K. A. (1933): The liability of some Indian timbers to Lyctus attack. *Indian Forester*, 59: 164–170.
- IWATA R. (1982): Occurrence record of *Minthea rugicollis* Walker and an unrecorded species, *Lyctus africanus* Lesne (Col., Lyctidae) from Japan. *House Household Insect Pests*, 13/14: 60–63.
- JELÍNEK J. (ed.) (1993): Check-list of Czechoslovak Insects IV (Coleoptera). Seznam československých brouků. *Folia Heyrovskyana, Supplementum* 1: 3–172.
- KARTIKA T., SHIMIZU N. & YOSHIMURA T. (2019): Behavioral changes of powderpost beetle, *Lyctus africanus* Lesne (Coleoptera: Bostrychidae): responses on female extract. In: HIMMI S. K. (ed.): 8th International Symposium for Sustainable Humanosphere. *IOP Conference Series: Earth and Environmental Science*, 374 (1): 012022.
- LIU L. Y. (2021): An annotated synopsis of the powder post beetles (Coleoptera: Bostrychidae) of Mainland China. *Zootaxa*, 5081 (3): 389–419.
- LIU L. Y. & GEIS K. U. (2019): A synopsis of the Lyctine beetles of Eurasia with a key to the species (Insecta: Coleoptera: Bostrychidae: Lyctinae). *Journal of Insect Biodiversity*, 9 (2): 34–56.
- PETERS B. C., CREFFIELD J. W. & ELDRIDGE R. H. (2002): Lyctine (Coleoptera: Bostrychidae) pests of timber in Australia: A literature review and susceptibility testing protocol. *Australian Forestry*, 65: 107–119.
- POSPISCHIL R. (2017): *Lyctus (Coleoptera: Bostrychidae): a never ending story*. Pp. 377–380. In: DAVIES M. P., PFEIFFER C. & ROBINSON W. H. (eds): *Proceedings of the Ninth International Conference on Urban Pests, Birmingham, UK, 9-12 July 2017*. Pureprint Group, Uckfield.
- SHI Z. H. & TAN S. Q. (1987): The susceptibility of Chinese hardwoods to powder post beetle attack and methods of control. *Scientia Silvae Sinicae*, 23: 109–114.
- VÁVRA J. CH., MANTIČ M. & SITEK T. (2012): Faunistic records from the Czech Republic – 342. Coleoptera: Histeridae; Staphylinidae: Oxytelinae, Staphylininae, Tachyporinae, Aleocharinae; Scydmaenidae; Elateridae; Bostrychidae; Nitidulidae; Monotomidae; Laemphloeidae; Cryptophagidae; Atomariinae; Corylophidae; Melandryidae; Oedemeridae; Anthicidae; Aderidae. *Klapalekiana*, 48: 297–306.
- ZAHRADNÍK P. (2017): *Seznam brouků České republiky a Slovenska (Coleoptera) – Check-list of beetles of the Czech Republic and Slovakia (Coleoptera)*. Lesnická práce, Kostelec nad Černými lesy, 544 pp.